

«ЗЕЛЕНА» ЕКОНОМІКА – ШЛЯХ ДО ЕКОЛОГІЧНО-ЗАОЩАДЛИВОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

к.е.н., доц. **Кравченко Л.А.**
Кримський економічний інститут
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку більшістю економістів, екологів та представників інших галузей науки визнана залежність між ефективністю економіки та станом навколишнього середовища. Важливим проявом принципових структурних змін стала поява двох чинників суспільного відтворення: по-перше, це відтворення ресурсного потенціалу, по-друге, навколишнього середовища, у якому відбувається життєдіяльність людини. Виявлення цих чинників, безумовно, пов'язане з причинами економічного характеру, оскільки саме вплив економічної діяльності суспільства на природу спричинив появу такого негативного явища як природовитратне виробництво, що призвело до знищення частини незворотних ресурсів, а також погіршення здоров'я населення.

У ХХІ ст. базовим пріоритетом економічного розвитку України, основою моделі сталого розвитку, зорієнтованого на європейські цінності формування екологічно комфортного середовища життєдіяльності людини та високі стандарти якості життя має стати «зелена» економіка.

Прагнучи не декларативно, а фактично до побудови «зеленої» економіки, вітчизняні фахівці усвідомлюють складність, довготривалість і багатоетапність цього процесу. Так, при прийнятті управлінських рішень стосовно переходу до „зеленої” економіки важливо базуватися на достовірних показниках. Одним із таких індикаторів, що відбиває процес розвитку національної економіки та вплив господарської діяльності на стан довкілля, є „зелений” валовий внутрішній продукт, або екологічно скоригований ВВП. Цій показник припускає врахування з традиційного ВВП вартісних показників витрат природних ресурсів і деградації довкілля, щоб мати змогу з'ясувати, чи перевищить ВВП економічний дохід, якщо випуск досягається за рахунок вичерпання ресурсного потенціалу. Так, «зелений» ВВП України у 2001–2007 рр. становив у середньому 95,4% від традиційного ВВП, в абсолютних цифрах з врахуванням поточного валютного курсу долара розбіжність «зеленого» і традиційного ВВП у 2001–2007 рр. складала в середньому 2 млрд. 283 млн. дол. у цінах 2001 р. і 3 млрд. 587 млн. дол. – у поточних цінах [1]. Наведена розбіжність виявляє, по суті, «екологічну собівартість» зростання економіки України за цей період. Як бачимо, «зелений» ВВП посилює статистичну вірогідність і адекватність відображення економічного потенціалу країни, а також доводить вагомість внеску використання природного потенціалу в економічне зростання України. Отже, стає очевидним, що для успішної розбудови «зеленої» економіки України необхідна відповідна зміна сучасного підходу до системи оцінювання економічного розвитку, насамперед, на засадах сталого розвитку. Проте, як свідчить практика господарювання, існуюча ситуація ніяк не відбивається на розрахунку макроекономічних показників, і відповідно, не береться до уваги при плануванні державної економічної та екологічної політики. Впровадження «зеленої» економіки як основного механізму реалізації екологічної політики для досягнення принципів сталого розвитку має наступні напрями:

- напрям «без вичерпних ресурсів»: відновлювальні енергетичні ресурси; вторинне використання матеріалів; органічне землеробство, що витрачає мінімум енергії, не використовує штучних засобів захисту і живлення рослин, генетично модифікованих організмів;

- оптимізаційний напрям: енергоефективність виробництва та житла; скорочення використання автомобілів; скорочення калорійності продуктів; скорочення споживання води; відтворення лісів та заповідних територій;

- соціальний напрям: планування родини та виведення народжуваності на рівень відтворення; принцип рівності у розподілі обмежених ресурсів; система фінансового регулювання, що гарантує забезпечення базових потреб людей;

- управлінський напрям: зміна визначення виміру заможності та успіху держав показник ВВП має бути доповнений індикаторами природних послуг; введення податку на вуглецевий газ при імпорті продукції; інвестиції у оптимізацію системи управління та прийняття рішень.

В руслі формування «зеленої економіки», на особливу увагу заслуговує освоєння альтернативної енергетики. Унікальний ресурсний потенціал розвитку альтернативної енергетики має кожен регіон України. Сонячна, вітрова енергетика, торф, енергетична деревина, відходи деревообробки, біологічні відходи тваринництва (біогаз) тощо. Для освоєння альтернативної енергетики на державному рівні необхідно забезпечити цінну мотивацію споживачів до запровадження енергозберігаючих технологій; стимулювати масовий перехід суб'єктів господарювання до використання альтернативних відновлювальних джерел енергії [2].

Відповідно до пріоритетів сталого розвитку в Україні до 2020 року (до рівня 2010р.) має відбутися підвищення енергоефективності виробництва 50 % шляхом впровадження ресурсозбереження в енергетиці, обсяги використання відновлюваних і альтернативних джерел енергії планується, що зростуть на 55 %, збільшення частки земель, що використовуються в органічному сільському господарстві – до 7% [3, с. 9].

Зниження ризиків забруднення навколишнього природного середовища та нераціонального використання наявного ресурсного потенціалу, жорстке дотримання у повсякденній практиці господарювання принципів економіко-екологічного розвитку наблизить Україну до європейських стандартів сталого розвитку,

дозволить Україні долучитись до грантів з структурних фондів ЄС, отримати пільгові кредити на фінансування проектів «зеленої» економіки, створить дієві стимули до залучення «зелених» інвестицій, сформує стимули до зростання економіки на еколого – інноваційних засадах.

Формування «зеленої» економіки дозволить дотриматись балансу між нагромадженням фізичного, фінансового, людського капіталу та раціональним, екологічно-заощадливим використання природно-ресурсного потенціалу, що дозволить зберегти його для майбутніх поколінь.

1. Веклич О.О. «Екологічна» ціна економічного зростання України / О.О. Веклич, М.Ю. Шлапак // Економіка України. – 2012. – №2. – С.38 – 45.
2. Навстречу «зеленой» экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности. Обобщающий доклад для представителей властных структур. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unep.org/greenconomy
3. Від практики реалізації природоохоронних заходів до екологічної політики в Україні: шляхи і проблеми / В.Г. Потапенко, А.Б. Качинський [та ін.]; за ред. Ю.М. Скалецького, В.Г. Потапенко. – К. : НІСД, 2011. – 31 с.